

KVALITETSDEKLARATION

Nationella prov årskurs 9: resultat

Ämnesområde

Utbildning och forskning

Statistikområde

Skolväsende och barnomsorg

Produktkod

UF0129

Referenstid

Vårterminen 2023

Sveriges officiella
statistik

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	5
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	6
2.2.1 Urval	6
2.2.2 Ramtäckning	6
2.2.3 Mätning	7
2.2.4 Bortfall	7
2.2.5 Bearbetning	8
2.2.6 Modellantaganden	8
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	8
3 Aktualitet och punktlighet	8
3.1 Framställningstid	8
3.2 Frekvens	8
3.3 Punktlighet	9
4 Tillgänglighet och tydlighet	9
4.1 Tillgång till statistiken	9
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	9
4.3 Presentation	9
4.4 Dokumentation	9
5 Jämförbarhet och sam anvä n d b a r h e t	9
5.1 Jämförbarhet över tid	9
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	9
5.3 Sam anvä n d b a r h e t i ö v r i g t	10
5.4 Numerisk överensstämmelse	10
Allmänna uppgifter	10
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	10
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	10
C Bevarande och gallring	10
D Uppgiftsskyldighet	10
E EU-reglering och internationell rapportering	11
F Historik	11
G Kontaktuppgifter	11

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken över resultaten på de nationella proven i grundskolans årskurs 9 är ett av flera mått på en elevs utbildning, lokalt och nationellt. Statistiken bidrar till att ge en samlad bild över elevernas kunskapsnivåer. Statistiken används också till att belysa relationen mellan elevers kunskapsnivåer och betygsättning i årskurs 9. Statistiken används även tillsammans med annan statistik över elevers resultat i grundskolan vid planering och beslutsfattande om svensk skola.

Statistiken visar om eleverna deltagit och de provbetyg som eleverna fått för varje ämnesprov. Nationella prov i årskurs 9 genomförs i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik samt i de natur- och samhällsorienterande ämnena.

Eleverna gör tre delprov i svenska/svenska som andraspråk respektive engelska, fyra delprov i matematik samt två i respektive natur- och samhällsorienterande ämnen. För att få ett provbetyg i de olika ämnena måste eleven ha deltagit i alla delprov i ämnet.

Uppgifterna utgör en del i Skolverkets nationella uppföljningssystem för skolektorn. Syftet med uppföljningssystemet är att det ska ge en samlad bild av skolans verksamhet och vara underlag för uppföljning och utvärdering på nationell och lokal nivå.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Huvudanvändarna är Skolverket (det nationella uppföljningssystemet samt den officiella statistiken) och Utbildningsdepartementet. Uppgifterna används också av skolenheter, kommuner och andra skolhuvudmän, företag, forskare och massmedia.

Statistiken över nationella proven i grundskolan har användare såväl inom som utanför utbildningssektorn. Informationsbehovet omfattar övergripande statistik om provresultat på grundskolenivå för olika verksamhetsformer, inriktningar och geografiska avgränsningar.

Statistiken går inte att använda för att utvärdera hur elevernas resultat förändras över tid, eftersom de nationella proven ej är jämförbara över tid.

Det finns ett behov av mer detaljerad statistik för elever med tillfälligt personnummer eftersom det inte går att komplettera med bakgrundsvariabler från Registret över totalbefolkningen (RTB) för dessa elever. RTB innehåller endast personer som är folkbokförda i Sverige och som därmed har fullständiga personnummer. Det går heller inte att jämföra dessa elevers resultat på nationella proven med annan statistik inom grundskolan, till exempel slutbetygen i årskurs 9.

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken redovisar antal elever som erhållit provbetyg och andelar elever som uppnått kraven på provet för provbetyg A-E samt inte uppnått kraven och fått provbetyg F. Motsvarande statistik visas även för tre delprov i svenska/svenska som andraspråk respektive engelska. Storheterna grupperas efter socioekonomiska variabler som till exempel föräldrarnas utbildningsnivå och eventuell utländsk bakgrund.

1.2.1 Objekt och population

Intressepopulationen är elever som går i årskurs 9. Även elever i svenska utlandsskolor ingår i intressepopulationen.

Målpopulationen är samtliga elever som går i årskurs 9 i grundskolan och som fått ett provresultat under läsåret 2022/2023.

Överensstämmelsen mellan intressepopulation och målpopulation är god eftersom det är obligatoriskt för eleverna i grundskolan och sameskolan att göra de nationella proven och det är även obligatoriskt för huvudmännen att rapportera in resultaten för alla elever.

Målobjektet utgörs av en elev i årskurs 9 och observationsobjektet utgörs av en elev som är inrapporterad av uppgiftslämnaren till SCB. Det finns inga skillnader mellan mål- och observationsobjekt.

1.2.2 Variabler

Målvariablerna i undersökningen stämmer överens med intressevariablerna. Nedan anges de målvariabler/intressevariabler som redovisas i statistiken.

- Skolenhet – En skolenhet utgör en administrativ enhet där undervisning bedrivs och där det finns en ansvarig rektor. Observationsvariabeln samlas in från uppgiftslämnare av SCB.
- Kön - Flickor, pojkar. Observationsvariabeln härleds från individens personnummer eller från individens tillfälliga personnummer.
- Deltagande i respektive delprov.
- Delprovsbetyg för svenska/svenska som andraspråk och engelska.
- Provbetyg för svenska/svenska som andraspråk, matematik, engelska, biologi/fysik/kemi samt geografi/historia/religionskunskap/samhällskunskap.

Varje skolenhet genomför nationella prov i ett av ämnena biologi, fysik eller kemi. Det betyder att ungefär en tredjedel av alla skolenheter blir tilldelade provet i biologi och ungefär lika många i fysik respektive kemi. Samma system gäller för de samhällsorienterade ämnena. Varje skolenhet genomför nationella prov i ett av ämnena geografi, historia, religionskunskap eller samhällskunskap. Det betyder att ungefär en fjärdedel av alla skolenheter blir tilldelade provet i geografi och ungefär lika många i historia, religionskunskap respektive samhällskunskap. Fördelningen av ämnena är gjort så att respektive ämnen ska representera riket.

För övriga målvariabler som också används för att gruppera statistiken hämtas motsvarande observationsvariabler från RTB, Utbildningsregistret och Skolenhetsregistret, ibland i form av härledningar. Det är variabler om elevens föräldrars högsta utbildningsnivå, migration samt andra som tas upp under avsnitt 1.2.4 *Redovisningsgrupper*.

Även om mål- och observationsvariabler överensstämmer väl, föreligger en principiellt viktig skillnad gällande de observationsvariabler som härleds från RTB: målvariablerna avser de förhållanden som skulle gälla om personer var korrekt folkbokförda enligt gällande regelverk, medan observationsvariablerna avser de förhållanden som faktiskt finns registrerade.

1.2.3 Statistiska mått

Statistiken redovisas i antal, andelar och medelvärden.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter följande grupper:

- Typ av huvudman
- Riket/Län/Kommun
- Kön
- Skolenhet
- Föräldrarnas högsta utbildningsnivå
- Elever som invandrat före respektive efter ordinarie skolstart
- Nyinvandrade elever
- Elever med okänd bakgrund

1.2.5 Referenstider

Referensperioden är vårterminen 2023.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken över resultaten på de nationella proven i årskurs 9 är en totalundersökning på individnivå och den allmänna bedömningen är att den statistik som redovisas håller god kvalitet. Huvudmännen till verksamheterna som finns inrapporterade i materialet får en återrapport som innehåller uppgifter om antal elever på skolenhetsnivå och därför har huvudmännen möjlighet att återkoppla om något inte skulle stämma.

Materialet granskas löpande under insamlingens gång och huvudmännen till skolenheterna som finns inrapporterade i materialet kontaktas bland annat om relevanta skiljer sig åt jämfört med föregående hösts elevinsamling eller insamlingen av slutförslagen årskurs 9.

För Registret över totalbefolkningen (RTB) har kontrollundersökningar gjorts där uppgifterna jämförts i RTB med Skatteverkets folkbokföringsdatabas. Dessa visar på att innehållet i folkbokföringen och RTB överensstämmer i mycket hög grad och att tillförlitligheten är god i RTB.

Undersökningen är en totalundersökning och målstorheterna i undersökningen skattas genom summering av det totala antalet aktuella registerposter i aktuell version av registret. Skattningsförfarandet beror inte av några modellantaganden. Inga justeringar för bortfall görs då bortfallets inverkan på statistikens kvalitet bedöms vara försumbar. Det skattas inget osäkerhetsintervall på grund av att undersökningen är en totalundersökning och bortfallet är lågt och har inte någon inverkan på statistiken.

2.2 Osäkerhetskällor

Statistiken är totalräknad och därmed är inte statistiken påverkad av osäkerheter pga. urval. Det finns dock en liten risk att huvudmännen inte rapporterar in nya skolenheter till Skolverkets skolenhetsregister, som utgör ramen för undersökningen. Se vidare förklaring under 2.2.2. *Ramtäckning*. Skolenhetsregistret anses trots det ha god täckningsgrad och uppdateras kontinuerligt.

I statistiken finns drygt 959 elever utan giltigt personnummer. Det innebär att det inte går att koppla på någon bakgrundsinformation från andra personregister för dessa elever. Därmed går det inte heller att redovisa resultat för dessa elever för några av redovisningsgrupperna, exempelvis föräldrarnas utbildningsnivå.

2.2.1 Urval

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulationen är de skolenheter som har elever i årskurs 9. Populationen hämtas dels från höstens elevinsamling där skolenheten måste ha minst en registrerad elev, populationen kompletteras med nya skolenheter i Skolenhetsregistret.

De villkor som ställs när ramen skapas är att skolenheterna har minst en registrerad elev i årskurs 9 under hösten eller att skolan är nytilkommen och anger att den bedriver verksamhet för elever i årskurs 9.

Skolenheten ska även vara registrerad som "aktiv", samt att den inte får vara en *resursskola*. Skolenhetsregistret håller hög kvalitet och uppdateras kontinuerligt men det är skolenheterna och huvudmännen själva som ser till att det är uppdaterat.

Viss **undertäckning** vad gäller nyinvandrade elever och elever som avbrutit studierna under läsåret pga. att skolplikten upphört, kan förekomma. För att komma till rätta med eventuell undertäckning sker samgranskning med Grundskolans slutbetyg, www.scb.se/uf0101, där en separat insamling av uppgifter om denna grupp ingår. Bedömningen är att undertäckningen är försumbar.

Övertäckning förekommer i ramen men det påverkar inte statistiken. Det kan vara skolenheter som inte bedriver verksamhet i aktuell årskurs men inte angett detta i Skolenhetsregistret. Skolenheter som inte lämnar in uppgifter till undersökningen kontaktas av SCB vilket medför att övertäckning kan särskiljas från svarsbortfall. Skolenheter som utgör övertäckning tas då bort från ramen och påverkar därmed inte statistiken.

2.2.3 Mätning

Statistikens kvalitet är beroende av uppgiftslämnarnas kvalitet på de efterfrågade uppgifterna. Skolenheter registrerar uppgifterna via elektroniska frågeformulär eller via datafil från administrativa register. De mätproblem som uppstår i undersökningen består huvudsakligen av att uppgiftslämnarna feltolkar instruktioner. Manuell granskning sker också löpande allt eftersom uppgifterna kommer in till SCB. Om fel misstänks kontaktas uppgiftslämnaren som får möjlighet att kontrollera uppgifterna och göra en ny registrering av upprättade uppgifter.

Dataregistreringsfel förhindras nästan helt genom validitetskontroller. Det finns inga indikationer på att eventuella kvarvarande registreringsfel skulle påverka statistiken i någon riktning.

Uppgifterna till RTB hämtas från de externa folkbokföringsregistren som är administrativa till sin karaktär. Primärt är det Skatteverket som samlar in, mäter och registrerar uppgifterna. Insamlingen genomförs i fastställda rutiner och med hjälp av olika typer av blanketter. Hur uppgiftsinsamlingen och dataregistreringen i praktiken går till framgår av den interna handbok i folkbokföring som används i arbetet på Skatteverket. De observationsvariabler som hämtas från RTB anses ha mycket god kvalitet då registret uppdateras nära inpå de två insamlingsperioderna.

2.2.4 Bortfall

För statistiken över resultaten på grundskolans nationella prov i årskurs 9 förekommer **objektsbortfall** trots att skolhuvudmän är skyldiga att lämna uppgifter enligt Skolverkets föreskrifter ([SKOLFS 2011:142](#)). Vid den slutgiltiga leveransen fanns det 1 683 skolenheter och 120 390 elever. Det är 8 skolenheter som inte har lämnat några uppgifter eller kommentar och som betraktas som det faktiska bortfallet. Bortfallet av dessa skolenheter kommer inte ha någon inverkan på statistikens kvalitet eftersom bortfallet kan betraktas som slumpmässigt. **Partiellt bortfall** förekommer normalt inte för de insamlade uppgifterna på grund av de tvingande kontroller som är inbyggda i insamlingssystemet. Det är dock möjligt att ange att uppgift saknas, varvid partiellt bortfall av det riktiga värdet ändå förekommer. Partiellt bortfall förekommer också för bakgrundsvariabler ifall matchningen mot RTB eller Utbildningsregistret inte ger någon träff.

Vid matchning mot RTB (version 2022-12-31 eller 2023-08-31) var det drygt 1 252 elever som inte fanns med i registret och saknar därmed bakgrundsuppgifter, varav ungefär 959 elever har ett tillfälligt personnummer. För de elever som fanns med i någon av RTB-versionerna saknas uppgift om föräldrars utbildning för nästan 971 mödrar och nästan 2 089 fäder samt drygt 906 där uppgift om både moderns och faders utbildningsnivå saknades. Av de elever som har ett fullständigt personnummer så finns det 116 elever som saknar uppgift om hemkommun. Detta partiella bortfall är dock korrekt och förväntat eftersom hemkommunen endast är känd om eleven är folkbokförd i Sverige.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när det insamlade materialet bearbetas, manuellt eller maskinellt.

Bearbetningsfelen som beror på den "mänskliga faktorn", t.ex. beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel kan finnas. Risken för att de ska inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svårt att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den "mänskliga faktorn", både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

Registreringsfelet bedöms vara litet i den här undersökningen eftersom frågeblanketten endast tillät avgränsade värdemängder. Kodningsfelet bedöms som litet då redan godkänd programmeringskod från föregående undersökningsomgång har kunnat återanvändas.

För statistiken över resultaten för de nationella proven årskurs 9 sker maskinell granskning av samtliga variabler i webbenkäten och textfiler i samband med registreringen. För att uppgifterna ska gå att skicka in måste uppgiftslämnaren rätta samtliga flaggade fel.

Misstänkta systematiska felaktigheter rättas efter kontakter med uppgiftslämnarna. När allt material kommit in görs ytterligare kontroller på individ-, skolenhets- och kommunnivå. Exempel på kontroller är dubblettkontroller och rimlighetskontroller. Vissa jämförelser mot grundskolans insamling om berättigade till svenska som andraspråk samt slutbetyget i svenska/svenska som andraspråk görs också för att klargöra eventuella systematiska fel om eleverna fått provet bedömt enligt kursplanen i svenska eller enligt kursplanen i svenska som andraspråk.

Bakgrundsuppgifter för eleven och dess biologiska föräldrar hämtas från RTB. Uppgifter om de biologiska föräldrarnas högsta avslutade utbildningsnivå hämtas från Utbildningsregistret. I de fall Utbildningsregistret har ett partiellt bortfall påverkas även statistiken över resultaten för de nationella proven årskurs 9.

2.2.6 Modellantaganden

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Statistiken tar ca 6 månader (juni–november) att framställa.

3.2 Frekvens

Målstorheternas referenstid avseende resultaten för de nationella proven i årskurs 9 redovisas årligen. Undersökningens uppgiftsinsamlingsfrekvens är även den årlig.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringskalendern för serien Sveriges officiella statistik: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/nar-publiceras-statistiken>.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken publiceras på Skolverkets webbplats, under <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik>, där resultaten redovisas för riket, län-, kommun-, huvudman- och skolenhetsnivå.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Skolverket svarar på frågor om den publicerade statistiken och utför på beställning enklare specialbearbetningar av primärmaterial. Statistikfrågor kan skickas per e-post till funktionsbrevlådan utbildningsstatistik@skolverket.se.

SCB utför på beställning mer omfattande specialbearbetningar av primärmaterial. Kontakta då brevlådan skolstatistik@scb.se och lämna din förfrågan.

4.3 Presentation

Publiceringen på Skolverkets webbplats består dels av standardiserade tabeller, dels av PM och webbtexter. Dessutom kan användare ta fram dynamiska tabeller på riks-, läns-, kommun-, huvudmanna- och skolenhetsnivå.

4.4 Dokumentation

Statistiken över resultaten av de nationella proven årskurs 9 är dokumenterad enligt SCB:s dokumentationssystem i samråd med Skolverket. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i Dokumentation av mikrodata (*MetaPlus*). Samtliga dokumentationer är tillgängliga på SCB:s webbplats, www.scb.se/UFO116.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Uppläggen på de nationella proven är lika och delproven prövar samma förmågor varje år men de skiljer sig åt innehållsmässigt. Det går därför inte att göra jämförelser över tid. Under coronapandemin har de nationella proven inte kunnat genomföras i sin helhet under vårterminerna 2020 och 2021. Det har då inte samlats in uppgifter om provresultat. Därför finns det inte heller någon statistik publicerad över nationella provresultat för 2020 och 2021.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Redovisningsgrupperna (se avsnitt 1.2.4 Redovisningsgrupper) går att jämföra för ett och samma mättillfälle på nationell nivå för att grupperna är tydligt definierade och avgränsande. Eftersom statistiken baseras på en totalundersökning är alla grupper också kompletta, ingen grupp har gynnats

eller missgynnats av någon form av urval. Alla storheter tas också fram på samma sätt oavsett redovisningsgrupp.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Genom att samköra materialet med andra register ges möjlighet att följa eleverna i grundskolan över tid. Tex för att se resultat från grundskolans terminsbetyg i årskurs 6, slutbetyg, andel som går vidare till gymnasieskolan, andel som börjar studera på högskola, andel som etablerar sig på arbetsmarknaden efter grundskolan mm.

Eftersom statistiken innehåller samma skolenheter som i undersökningen om pedagogisk personal går det även bra att studera till exempel lärartäthet.

Nationella prov i årskurs 9: resultat kan sammanvändas med annan statistik inom Skolverkets uppföljningssystem på kommunnivå och skolenhetsnivå. De register som ligger till grund för statistiken kan samköras med andra register, då registren avseende resultat på nationella prov finns på individnivå.

5.4 Numerisk överensstämmelse

De insamlade uppgifterna används utan anpassningar i statistiken, följaktligen råder numerisk överensstämmelse.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter ([SCB-FS 2016:17](#)) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)). För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt EU:s dataskyddsförordning ([2016/679](#)).

C Bevarande och gallring

Bevarandebehovet av datamaterialet kan för närvarande inte bedömas och är under utredning. Primärmaterialet (datafiler) behålls i 2 år medan blanketterna makuleras efter ca 3 år.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen ([2001:99](#)) om den officiella statistiken, förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Skolverkets föreskrifter ([SKOLFS 2011:142](#)), senaste ändring (2021:23)).

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken berörs inte av någon EU-reglering.

F Historik

Uppgifter om de nationella proven årskurs 9 har samlats in från grundskolorna på tämligen likartat sätt sedan våren 2004. Det har inte samlats in uppgifter om provresultat under coronapandemin 2020 och 2021.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Skolverket
Kontaktinformation	Cajsa Anufrijeff Röhr
E-post	Fornamn.efternamn@skolverket.se
Telefon	08-527 338 26